

Затверджено рішенням
XIII чергової Конференції ВАКС
від 13 лютого 2013 р.

**ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ
ПОВЕДІНКИ КРЕДИТНИХ СПІЛОК –
ЧЛЕНІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ КРЕДИТНИХ СПІЛОК
НА РИНКУ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ**

Кредитні спілки - члени Всеукраїнської асоціації кредитних спілок» (далі – ВАКС),

- беручи до уваги багаторічний досвід розвитку кредитних спілок в Україні;
- виходячи з потреб всебічного забезпечення прав та інтересів членів кредитних спілок;
- дбаючи про повноцінний подальший розвиток організаційно цілісної, демократично керованої, фінансово стабільної, ринково ефективною та соціально відповідальною системи кредитної кооперації в Україні;
- шануючи споконвічні кооперативні традиції української нації;
- сповідуючи устремління до найширшого запровадження у діяльності кредитних спілок України визначених Всесвітньою радою кредитних спілок (WOCCU) міжнародних кооперативних принципів та найкращої світової практики;
- усвідомлюючи необхідність забезпечення для громадян України можливості якісної ідентифікації кредитних спілок, що діють прозоро, стабільно та ефективно, з поміж інших кредитних спілок та фінансових установ України;
- маючи на меті консолідувати організаційний, інтелектуальний та фінансовий потенціал кредитних спілок задля досягнення спільної мети,

визнали Професійний стандарт поведінки кредитних спілок – членів ВАКС в якості комплексу принципів та критеріїв, яким в економічних, соціальних та суспільних умовах сучасної України має відповідати кредитна спілка, що ідентифікується як класична кооперативна кредитна установа.

та проголосили його внутрішнім стандартом ВАКС, якому у повному обсязі має відповідати діяльність кредитної спілки – члена ВАКС.

1. Загальні положення

1.1. Професійний стандарт поведінки кредитних спілок – членів ВАКС (далі – Стандарт) є внутрішнім документом ВАКС, що має на меті встановлення вимог спрямованих на підвищення довіри та ефективної взаємодії до кредитних спілок - членів ВАКС з боку їх дійсних та потенційних членів, між кредитними спілками - членами ВАКС та складається із:

- 1) Етичних стандартів провадження діяльності членами ВАКС;
- 2) Стандартів професійної етики у відносинах між членами ВАКС;
- 3) Стандартів взаємодії між членами ВАКС та органами ВАКС;
- 4) Стандартів забезпечення прав членів кредитної спілки – члена ВАКС;
- 5) Стандартів відносин членів ВАКС із заінтересованими особами;
- 6) Соціальних стандартів діяльності членів ВАКС.

1.2. Мета діяльності члена ВАКС полягає у максимізації добробуту членів кредитної спілки шляхом здійснення ефективного взаємного кредитування членів учасника ВАКС.

1.3. Кожна кредитна спілка – член ВАКС зобов'язана забезпечити дотримання Стандарту всіма його органами управління та контролю, службовими (посадовими) особами, а також працівниками під час провадження діяльності на ринку кредитної кооперації.

1.4. Члени ВАКС погоджуються на поступове включення до внутрішніх документів кредитної спілки положень цього Стандарту.

2. Етичні стандарти провадження діяльності членами ВАКС

2.1. Етичними стандартами провадження діяльності, якими має керуватися будь-яка кредитна спілка - член ВАКС (надалі – член ВАКС), незалежно від її місцезнаходження та ознаки членства є:

- добросовісності;
- законності;
- першочерговості забезпечення інтересів членів кредитної спілки;
- професіоналізму;
- незалежності;
- чесності у взаємовідносинах зі своїми партнерами, конкурентами, інвесторами та емітентами.

2.2. **Добросовісність** передбачає, що член ВАКС зобов'язаний здійснювати свою діяльність на ринку кредитної кооперації дбайливо та ретельно з урахуванням норм законодавства, внутрішніх документів ВАКС, а також звичаїв ділового обороту у сфері взаємного кредитування. Член ВАКС зобов'язаний:

- бути неупередженим у відносинах з членами кредитної спілки, а також з особами, які мають напір стати членами кредитної спілки;
- належним чином виконувати умови договорів з членами кредитних спілок, об'єднаною кредитною спілкою, іншими членами ВАКС;
- застосовувати всі дозволені, розумні та законні заходи з метою отримання від членів кредитної спілки, об'єднаної кредитної спілки, іншого члена ВАКС, з яким член ВАКС вступає у відносини, інформації, необхідної для виконання зобов'язань перед цими особами, без розголошення такої інформації третім особам.

2.3. **Законність** – передбачає, що член ВАКС під час провадження своєї діяльності на ринку кредитної кооперації зобов'язаний:

- неухильно, точно та в повному обсязі виконувати вимоги актів законодавства України та інших нормативно-правових актів;
- всіма можливими та законними способами повинен сприяти дотриманню вимоги актів законодавства України та інших нормативно-правових актів членами кредитної спілки, об'єднаною кредитною спілкою, іншими кредитними спілками та самою ВАКС.

2.4. **Першочергове забезпечення інтересів членів кредитної спілки**, передбачає, що під час провадження своєї діяльності член ВАКС зобов'язаний:

- дотримуватися пріоритету інтересів членів кредитної спілки над інтересами кредитної спілки як юридичної особи;
- складати внутрішні документи члена ВАКС з урахуванням інтересів членів кредитної спілки.

2.5. **Професіоналізм члена ВАКС** передбачає, що член ВАКС зобов'язаний:

- здійснювати свою діяльність виключно на професійній основі та не допускати до такої роботи працівників, які не мають необхідної кваліфікації, що визначена законодавством України та внутрішніми документами члена ВАКС та/або самої ВАКС;

- не надавати членам кредитної спілки послуги що суперечать законодавству України, внутрішнім документам члена ВАКС та/або самої ВАКС.

2.6. **Незалежність члена ВАКС** передбачає, що під час провадження ним діяльності на ринку кредитної кооперації він зобов'язаний:

- забезпечити неупереджене ставлення до членів кредитної спілки.

3. Стандарти професійної етики у відносинах між членами ВАКС

3.1 Члени ВАКС зобов'язані провадити свою професійну діяльність на ринку кредитної кооперації на засадах чесної та коректної конкуренції між собою.

3.2. Члени ВАКС мають уникати взаємних конфліктів, а в разі їх виникнення вони намагаються врегулювати їх шляхом переговорів.

3.3. Член ВАКС не має права своїми діями шкодити діловій репутації іншого члена ВАКС, не допускати використання неналежних іншим членам ВАКС позначень та/або рекламних матеріалів без дозволу такого члена ВАКС.

3.4. Члени ВАКС за законом відповідальні за неправомірне збирання, розголошення, схилення до розголошення та неправомірне використання інформації з обмеженим доступом. Кожен член ВАКС має свою інформацію з обмеженим доступом, члени ВАКС не мають право порушувати право інших членів на конфіденційність інформації.

3.5. В рекламних повідомленнях та виступах члени ВАК мають використовувати правдиву інформацію, та не користуватися жодними даними чи засобами, які б завідомо шкодили іншим членам ВАКС та/або самій ВАКС.

3.6. Порівняльна реклама членів ВАКС не може містити інформацію про порівняння з послугами інших членів ВАКС.

3.7. У взаємовідносинах між собою, члени ВАКС зобов'язані керуватися принципами наведеними у главі 2 Стандарту, у тій частині, що може бути застосована до таких відносин.

4. Стандарти взаємовідносин між членами ВАКС та органами ВАКС

4.1. Усі органи ВАКС створюються відповідно до її Статуту та Внутрішніх документів, що регулюють роботу органів ВАКС, на основі довіри, виявленої її членами до цих органів. Члени ВАКС ставляться до її органів з повагою та підтримують їх.

4.2. Рішення органів ВАКС виконуються її членами відповідно до законодавства та Внутрішніх документів ВАКС.

4.3. Члени ВАКС рекомендують до органів ВАКС кандидатів із числа їх працівників, які відповідають професійним та моральним вимогам. Якщо член ВАКС дізнається про

порушення його працівником законодавства, положень Внутрішніх документів ВАКС, він пропонує відкликати його з посади в органі ВАКС.

4.4. Питання про порушення цього Стандарту членом ВАКС розглядається відповідним органом ВАКС.

4.5. Органи ВАКС повинні уважно ставитись до всіх членів ВАКС, їх потреб та пропозицій, регулярно інформувати їх про рішення органів ВАКС, нові нормативно-правові акти, що стосуються ринку кредитної кооперації, плани роботи.

5. Стандарти забезпечення прав членів кредитної спілки – члена ВАКС

5.1. Учасник ВАКС має сприяти реалізації та забезпечувати захист прав, законних інтересів членів спілки та рівне ставлення до всіх членів спілки незалежно від різних факторів.

5.2. Право на участь в управлінні кредитною спілкою шляхом участі та голосування на загальних зборах членів кредитної спілки. Для того щоб члени кредитної спілки мали можливість ефективно реалізувати це право, кредитна спілка має забезпечити дотримання прав членів кредитної спілки, зокрема, брати участь у вирішенні найважливіших питань діяльності кредитної спілки, у тому числі прийняття рішення про внесення змін до статуту, обрання членів спостережної ради та ревізійної комісії, вчинення значних правочинів (у тому числі - укладення значних договорів) та інші дії, які призводять до суттєвих змін у діяльності члена ВАКС. Рішення з таких питань повинні прийматися вищим органом члена ВАКС - загальними зборами членів кредитної спілки.

5.3. Перелік повноважень загальних зборів, у тому числі тих, що належать до виключної компетенції, має бути чітко встановлений у Статуті кредитної спілки – члена ВАКС.

5.4. Член ВАКС має вчасно надавати членам кредитної спілки повідомлення про скликання загальних зборів членів кредитної спілки, яке повинно містити інформацію про дату, час та місце проведення зборів, а також повний перелік питань порядку денного з обов'язковим зазначенням способу, за допомогою якого члени кредитної спілки можуть ознайомитися з документами щодо порядку денного.

5.5. Час, місце проведення та процедура реєстрації членів кредитної спілки для участі у загальних зборах членів кредитної спілки повинні створювати сприятливі умови для участі членів кредитної спілки у зборах. Член ВАКС має повідомляти членів кредитної спілки про скликання загальних зборів не пізніше як за 30 днів до проведення загальних зборів.

5.6. Реєстрація членів кредитної спілки – члена ВАКС для участі у загальних зборах має проводитися у день проведення загальних зборів перед їх початком у тому ж приміщенні, де проводитимуться збори, протягом часу, достатнього для реєстрації усіх осіб, що прибули для участі у загальних зборах.

5.7. Для проведення реєстрації слід створювати реєстраційну (мандатну) комісію, члени якої повинні обиратися (призначатися) спостережною радою з осіб, які можуть добросовісно та належним чином виконувати свої обов'язки. До складу реєстраційної (мандатної) комісії доцільно включати членів спостережної ради.

5.8. Кворум, визначений перед початком загальних зборів членів кредитної спілки, залишається незмінним до закриття зборів.

5.9. Члену ВАКС слід проводити загальні збори протягом одного дня у межах населеного пункту за своїм місцезнаходженням, щоб усунути непорозуміння з членами кредитної спілки щодо місця проведення зборів.

5.10. Член ВАКС забезпечує можливість членам кредитної спілки своєчасно та у зручний для членів кредитної спілки спосіб знайомитися з матеріалами, пов'язаними з порядком денним загальних зборів, та отримувати додаткову інформацію стосовно питань порядку денного від посадових осіб та інших уповноважених осіб членів кредитної спілки.

5.11. Для того, щоб члени кредитної спілки могли прийняти виважені рішення з питань порядку денного, член ВАКС має забезпечити членам кредитної спілки можливість у будь-який час з моменту повідомлення про скликання загальних зборів до дня їх проведення ознайомитися з документами, пов'язаними з порядком денним. При цьому член ВАКС має забезпечити члену кредитної спілки можливість ознайомитися з такими документами у зручний спосіб, зокрема, через:

- ознайомлення у приміщенні члена ВАКС;
- надсилання на запит члена кредитної спілки поштою, факсом, електронною поштою;
- розміщення у мережі Інтернет за адресою, що зазначається у повідомленні про скликання загальних зборів.

5.12. Якщо до порядку денного включено питання щодо затвердження річних результатів діяльності члена ВАКС, порядку розподілу доходу на пайові внески, визначення порядку покриття збитків, членам кредитної спілки мають надаватись копії фінансової звітності (у складі балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до звітів), копії рекомендацій спостережної ради, висновку ревізійної комісії та висновку аудиторської фірми.

5.13. Якщо до порядку денного внесено питання про обрання органів управління, членам кредитної спілки повинна бути надана повна інформація про кандидатів на відповідні посади.

5.14. На загальних зборах члени кредитної спілки повинні мати право задавати питання і отримувати інформацію стосовно будь-яких пунктів порядку денного або документів, пов'язаних з ними, від посадових осіб та інших уповноважених осіб члена ВАКС.

5.15. Всім членам кредитної спілки, незалежно від часу вступу до спілки, член ВАКС забезпечує можливість брати участь в обговоренні та голосуванні з питань порядку денного, причому процедура голосування на загальних зборах повинна забезпечувати прозорість та надійність підрахунку голосів;

У кредитній спілці має бути вироблений механізм обговорення питань порядку денного на загальних зборах членів кредитної спілки, який повинен передбачати можливість члена кредитної спілки висловити свою думку з питань порядку денного в усній або письмовій формі.

5.16. Член кредитної спілки має право голосувати з усіх питань порядку денного «за» або «проти», а також може не брати участі у голосуванні. Для підрахунку голосів та виконання інших функцій, пов'язаних із забезпеченням проведення голосування на загальних зборах, слід створити лічильну комісію у порядку та у складі, що визначаються у внутрішніх документах члена ВАКС.

5.17. Члени лічильної комісії повинні обиратися (призначатися) спостережною радою з осіб, які можуть добросовісно та належним чином виконувати свої обов'язки. До складу лічильної комісії доцільно включати членів спостережної ради. До складу лічильної комісії не можуть входити особи, які є кандидатами для обрання до органів кредитної спілки.

5.18. З метою підвищення ефективності процедури голосування та підрахунку голосів слід використовувати бюлетені, типова форма яких повинна бути затверджена спостережною радою. Результати голосування та прийняті рішення повинні бути вчасно доведені до відома членів кредитної спілки, тобто до закриття загальних зборів. Результати голосування мають бути зафіксовані у протоколі загальних зборів членів кредитної спілки, який належним чином оформляється і зберігається у спілці.

5.19. Член ВАКС має забезпечити кожному члену кредитної спілки, незалежно від того, чи брав він участь у загальних зборах, можливість ознайомитися з документами, пов'язаними з проведенням загальних зборів, зокрема, з протоколом загальних зборів, з протоколами реєстраційної (мандатної) та лічильної комісій, з прийнятими на загальних зборах внутрішніми документами та (або) змінами до них.

5.20. Право на отримання доходів кредитної спілки на розмір пайового внеску члена кредитної спілки. У кредитній спілці повинна бути розроблена прозора політика щодо виплати доходів членам кредитної спілки, спрямована на оптимальне поєднання їх доходів та розвиток кредитної спілки. Така політика члена ВАКС повинна сприяти реалізації права члена кредитної спілки на отримання доходів на пайові внески. Разом з тим політика щодо виплати доходів членам кредитної спілки члена ВАКС має передбачати випадки, коли виплата доходів членам кредитної спілки не дозволяється, зокрема, у разі неповної сплати пайового внеску, або якщо виплата доходів на пайові внески може призвести до неплатоспроможності члена ВАКС. Політика кредитної спілки щодо виплати доходів членам кредитної спілки має також враховувати потреби та доцільність у спрямуванні частини коштів на розвиток кредитної спілки.

5.21. Право на своєчасне отримання повної та достовірної інформації про фінансово-господарський стан кредитної спілки та результати її діяльності, суттєві факти, що впливають або можуть впливати на розмір доходу спілки тощо. Право на отримання інформації про члена ВАКС є одним з головних прав члена кредитної спілки. Лише на підставі повної, достовірної та своєчасної інформації про кредитну спілку член кредитної спілки може прийняти виважене рішення стосовно свого членства та реалізувати більшість своїх прав.

У внутрішніх документах члена ВАКС має бути передбачено засади інформаційної політики, спрямованої на забезпечення можливості члена кредитної спілки щодо вільного та необтяжливого доступу до інформації про кредитну спілку, а також повинен бути встановлений перелік документів, до яких член кредитної спілки має доступ.

За надання копій документів та виписок з них, у тому числі завірених, член ВАКС може стягувати з члена кредитної спілки плату, розмір якої не повинен перевищувати вартості витрат на виготовлення копій (виписок) та поштових витрат (у разі наявності).

5.22. Право на вільний вихід з членів кредитної спілки є невід'ємним правом члена кредитної спілки. Члену ВАКС не дозволяється встановлювати у внутрішніх документах або на практиці будь-які обмеження щодо вільного виходу члена спілки зі спілки.

5.23. Право на надійне та ефективне підтвердження членства у кредитній спілці та фактів сплати вступного та обов'язкового пайового внесків. З метою усунення зловживань

чи дискримінації щодо члена кредитної спілки з боку органів члена ВАКС та/або посадових осіб члена ВАКС, крім розрахункових документів, які підтверджують факт сплати вступного та обов'язкового пайового внеску, кредитна спілка видає члену кредитної спілки документ (свідоцтво) в якому чітко ідентифікується сама кредитна спілка, член кредитної спілки, дата набуття членства у кредитній спілці, а також розмір вступного та обов'язкового пайового внеску. Такий документ підписується головою спостережної ради та головою правління, повноважними на дату видачі та служить додатковим доказом членства у кредитній спілці.

5.24. Кредитна спілка має забезпечити рівне ставлення до всіх членів кредитної спілки:

- 1) кожний член кредитної спілки, незалежно від дати вступу у члени спілки має однаковий обсяг прав;
- 2) на кожний обов'язковий пайовий внесок члена кредитної спілки виплачується однаковий розмір доходу. Не допускається встановлення переваг для отримання доходу на обов'язкові пайові внески різними групами членів кредитної спілки;
- 3) усім членам кредитної спілки мають надаватися рівні права та можливості щодо доступу до інформації.

5.25. Член ВАКС має сприяти та підтримувати спілкування членів кредитної спілки між собою з питань, що стосуються реалізації основних прав членів кредитної спілки

Координація такого спілкування може здійснюватися, наприклад, через органи чи посадових осіб члена ВАКС, відповідальних за зв'язки з членами кредитної спілки (корпоративного секретаря).

6. Стандарт відносин членів ВАКС із заінтересованими особами

6.1. Член ВАКС має поважати права та враховувати законні інтереси заінтересованих осіб (тобто осіб, які мають легітимний інтерес у діяльності кредитної спілки) та активно співпрацювати з ними для створення добробуту, робочих місць та забезпечення фінансової стабільності кредитної спілки. Довгостроковий економічний успіх члена ВАКС є результатом колективних зусиль членів кредитної спілки, посадових осіб органів члена ВАКС та інших заінтересованих осіб. Співпраця кредитної спілки із заінтересованими особами та врахування їх інтересів у процесі діяльності сприяє забезпеченню фінансової стабільності та конкурентоспроможності члена ВАКС, досягненню його мети, а також позитивно впливає на ділову репутацію кредитної спілки.

Під заінтересованими особами розуміються особи, які мають легітимний інтерес у діяльності члена ВАКС, тобто певною мірою залежать від члена ВАКС або можуть впливати на його діяльність. До заінтересованих осіб належать, у першу чергу (але не виключно):

- працівники (як ті, які є членами кредитної спілки, так і ті, які не є її членами);
- кредитори члена ВАКС;
- територіальна громада, на території якої розташований член ВАКС;
- громадські та/або релігійні організації, що діють на території, на якій здійснює діяльність член ВАКС;
- професійні спілки, що діють на території, на якій здійснює діяльність член ВАКС;
- відповідні органи державної влади та/або органи місцевого самоврядування.

6.2. Здійснюючи свою діяльність, член ВАКС не повинен порушувати права заінтересованих осіб, які зазначені законодавством (цивільним, господарським, трудовим, про охорону навколишнього середовища тощо). Зокрема, член ВАКС має враховувати інтереси заінтересованих осіб при прийнятті рішень або здійсненні дій, що можуть тим чи іншим чином вплинути на заінтересованих осіб, наприклад:

- реалізація членом ВАКС соціальних та екологічних програм;
- створення робочих місць;
- реорганізація та ліквідація члена ВАКС.

Органом, який забезпечує співпрацю члена ВАКС із заінтересованими особами, має бути спостережна рада. Інші органи члена ВАКС у процесі своєї діяльності також мають враховувати та забезпечувати дотримання інтересів зазначених осіб.

6.3. Член ВАКС повинен забезпечити заінтересованим особам доступ до інформації про себе, необхідної для ефективної співпраці. Для цього у члена ВАКС має бути розроблений перелік документів, що надається для ознайомлення заінтересованим особам (до такого переліку слід включати, зокрема, Статут та внутрішні документи кредитної спілки), та порядок ознайомлення з цим документами (крім документів, що мають статус інформації з обмеженим доступом). Член ВАКС розробляє чіткий перелік документів, яким надається статус інформації з обмеженим доступом.

7. Соціальні стандарти діяльності членів ВАКС

7.1 . Соціальна відповідальність у ринковій політиці передбачає:

- проведення маркетингових досліджень з метою визначення соціально чутливих ринкових ніш та категорій населення (екологія, енергозбереження, підтримка розвитку територіальних громад, підтримка соціально незахищених верств населення, підтримка національного товаровиробника, підтримка зеленого туризму, підтримка традиційних народних промислів тощо);
- розробку соціально відповідальних депозитних і кредитних продуктів та програм і підтримку та піар – супроводження членів ВАКС в процесі їх запровадження у своїй діяльності;
- просування членів ВАКС з метою їх участі у відповідних загальнонаціональних та регіональних публічних рейтингах, конкурсах та номінаціях;
- підтримку членів ВАКС у налагодженні партнерських стосунків із громадськими, релігійними та професійними організаціями, а також центральними та місцевими державними органами і міжнародними організаціями з метою забезпечення ефективної співпраці при запровадженні соціально відповідальних продуктів та програм;
- підтримку та піар - супроводження членів ВАКС в процесі здійснення ними добродійності на користь громад, у яких та з якими вони працюють.

8. Контроль за додержанням Стандарту

8.1. Член ВАКС зобов'язаний забезпечити контроль за додержання цього Стандарту його органами управління, службовими (посадовими) особами та працівниками.

8.2. У разі виявлення в ході перевірки члена ВАКС фактів недотримання цього Стандарту до члена ВАКС можуть бути застосовані санкції передбачені внутрішніми документами ВАКС.

9. Прикінцеві положення

9.1. Пропагування та запровадження цього Стандарту членів ВАКС проголошується основною метою діяльності ВАКС в найближчі п'ять років.

9.2. Цей Стандарт є відкритим для приєднання всіма кредитними спілками, що поділяють принципи і критерії діяльності, визначені у цьому Стандарті, та бажають впроваджувати ідеї цього Стандарту в своїй діяльності.

9.3. ВАКС заявляє про свою готовність до співпраці із всіма заінтересованими партнерами з метою досягнення мети цього Стандарту.

9.4. Цей Стандарт буде вдосконалюватися з урахуванням розвитку законодавства про кредитні спілки.